

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันข่าวสารมีข้อมูลจำนวนมากที่มีความสลับซับซ้อน และมีความเกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ทำให้หนังสือพิมพ์หลายฉบับมีการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ โดยเขียนข่าวในแง่มุมต่างๆ หลายประเด็นแบบมีการสรุปเนื้อหาไว้ที่ความนำ และแบ่งเนื้อหาด้วยการใช้หัวข้อแทรกคั่น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วน เป็นการเพิ่มคุณค่าข่าวมากขึ้น ซึ่งบางครั้งการนำเสนอในลักษณะนี้จะทำให้ผู้อ่านสามารถคัดเลือกช่วงหนึ่งของเนื้อหามาอ่านแทนการอ่านเนื้อหาทั้งหมด และในบางเนื้อหาข่าวย่อมีการเสนอรายละเอียดซ้ำกันทำให้ผู้อ่านต้องอ่านข่าวเย็นเยื่อจนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายหรือผู้อ่านอาจเกิดความรู้สึกว่าข่าวที่ได้รับวกรวนจนเกิดความสับสน ซึ่งอาจทำให้ได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วนและอาจทำให้มีโอกาสตีความหมายบิดเบือนได้

เนื่องจากข่าวสารเข้ามามีบทบาทต่อการใช้ชีวิตในสังคมของเรามากขึ้น และทำให้เราต้องอาศัยข่าวในการช่วยตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งแหล่งข่าวที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมาก คือ หนังสือพิมพ์ เพราะเป็นสื่อที่มีราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย ซึ่งมีเนื้อหาหลากหลายทำให้ประชาชนสามารถติดตามข่าวสารได้ง่ายและเป็นที่ยอมรับมากกว่าสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น จากการสำรวจการอ่านหนังสือของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2548 เมื่อแยกตามประเภทพบว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือที่ประชาชนเลือกอ่านมากที่สุดถึง 72.9 % จากประชากรที่อ่านหนังสือทั้งหมด 69.1 % ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2548)

ดังนั้นข่าวสารที่อยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์จึงมีความสำคัญในแง่การส่งผลทางความคิดและทัศนคติของประชาชนอย่างมาก ทั้งในด้านการปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆ สร้างทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ยังสามารถเป็นหลักฐานในการบันทึกเหตุการณ์ยืนยันได้อีกด้วย จากงานวิจัยของ อุดุล หุตาบกูร (2528) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อการศึกษานักเรียนเตรียมทหารตามความคิดเห็นของตนเอง พบว่า ข่าวจากหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลในด้านให้ความรู้ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และความรู้รอบตัว เพิ่มทักษะในการอ่าน การเรียนรู้พฤติกรรมของคนในด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้การอ่าน ซึ่งเป็นกระบวนการรับรู้อย่างหนึ่งของมนุษย์โดยผ่านการใช้สายตาควาตมองตัวอักษร โดยเมื่อได้รับข้อมูลจากการอ่านหนังสือพิมพ์ แล้วทำการตีความหมายเนื้อหาที่สื่อพยายามนำเสนอให้เกิดความเข้าใจ ความจำและการระลึก ซึ่งมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษารูปแบบการอ่านและการรับรู้ของผู้อ่านจากสื่อหนังสือพิมพ์ในหลายลักษณะด้วยกัน ดังนั้นการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจและการรับรู้เนื้อหาสารของผู้รับสาร และ สุภา ศิริมานนท์ (2536:53) กล่าวถึงการอ่านหนังสือพิมพ์ว่า “การอ่านหนังสือพิมพ์นั้นไม่ใช่อ่านอย่างตำรา เขาอ่านกันอย่างเร็ว การผูกเรื่องจึงทำให้เข้าใจได้ตั้งแต่มองเห็นในปราดแรกแล้วทีเดียว ถ้ามันเอาอนุประโยคยาวยืดไปซุกไว้ด้วย บางทีผู้อ่านก็จับความหมายไม่ได้ หรืออ่านผ่านไปเสีย ถึงแม้จะมีผู้อ่านที่พยายามเพ่งเล็งให้เข้าใจบ้าง ก็คงจะมีน้อยคนนัก”

ในการเปิดรับข้อมูลจากสื่อได้ถือว่า ความเข้าใจและความจำเป็นจุดประสงค์หลัก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านเปิดรับข้อมูล เพื่อรับทราบข่าวสารข้อมูลและความเป็นไปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมในประเทศและต่างประเทศ และนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หากมีการใช้ภาษาที่ชัดเจน ลำดับเนื้อหาและโครงสร้างเนื้อหาที่ถูกต้องก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์ที่ได้อ่านได้ดีขึ้น ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีและไม่สับสน

ขณะเดียวกันสิ่งที่มีผลต่อการเปิดรับสารของผู้อ่านอย่างมาก คือความน่าสนใจและความสำคัญของข่าว ซึ่งข่าวที่ประชาชนสนใจย่อมได้รับการรับรู้และจดจำ เช่นเดียวกับความสำคัญของข่าวก็มีผลต่อการตัดสินใจและกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน แต่ความสำคัญของข่าวนั้นขึ้นอยู่กับการยอมรับของผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเชื่อถือข่าว โดยเกิดจากการรับรู้ตามประสบการณ์เดิมของผู้อ่านแต่ละคน แต่ยังไม่มีการศึกษาว่าผู้รับสารประเมินเจตคติที่มีต่อโครงสร้างเนื้อหาแตกต่างกันหรือไม่

การวิจัยนี้จึงศึกษาผลจากการอ่านข่าวที่มีโครงสร้างเนื้อหาข่าวแบบที่เป็นธรรมเนียมปฏิบัติและโครงสร้างเนื้อหาอื่นๆ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการรับรู้ของผู้อ่านอย่างไรบ้าง และศึกษาความพึงพอใจของผู้อ่าน ซึ่งขณะนี้โครงสร้างเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างจากต่างประเทศ เนื่องจากขณะนี้มีงานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับภาษาและการรับรู้ของผู้อ่าน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป แต่ยังไม่พบว่าม้งานวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างเนื้อหาข่าว

ปัญหานำวิจัย

1. การอ่านข่าวที่มีโครงสร้างเนื้อหาข่าวเหตุการณ์หลายประเด็นที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการทำความเข้าใจเนื้อหาของผู้อ่านที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. การอ่านข่าวที่มีโครงสร้างเนื้อหาข่าวเหตุการณ์หลายประเด็นที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการจดจำเนื้อหาของผู้อ่านที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. การอ่านข่าวที่มีโครงสร้างเนื้อหาข่าวเหตุการณ์หลายประเด็นที่แตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจของผู้อ่านที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เชิงวิชาการ : เพื่อเป็นการศึกษาว่า โครงสร้างเนื้อหาข่าว (News body structure) จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดการรับรู้ของผู้อ่านหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ในด้านสื่อสารของไทย
2. เชิงวิชาชีพ : เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบโครงสร้างเนื้อหาข่าวให้เป็นไปในลักษณะที่อ่านแล้วทำให้การทำความเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และเพิ่มความพึงพอใจของผู้อ่านมากขึ้น

นิยามศัพท์

เนื้อหาข่าวเหตุการณ์หลายประเด็น (Several Incidents Story) เป็นข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สลับซับซ้อน จึงมีการเขียนข่าวแง่มุมต่างๆ หลายประเด็นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงครอบคลุมเหตุการณ์ทั้งหมด และผู้เขียนข่าวจึงต้องพยายามทำความเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ดี และตั้งประเด็นเรียงลำดับเอาไว้เพื่อความสะดวกในการเพิ่มเติมข้อมูลในภายหลัง มักเรียงลำดับข้อเท็จจริงต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล (logical order)